

Bilal ALARLI

AĞRILARIN DƏRMANI SÖZ...

Qürbət eldə yaşayıb vətəni layiqincə təmsil edən iki həkim şair xanım haqqında söhbət açmaq istəyirəm. Öz peşəsinin ustası olan bu xanımlar Rusiyada yaşayıb, işləyir və yaradırlar. Afaq Şıxlı və Solmaz Qəribel! Bu imzalar çoxlarına tanışdır.

Həkim kimi ali təhsil alıb, ədəbi yaradıcılığından qalmayan Afaq Şıxlı həm də tərcüməçilik fəaliyyəti ilə məşğuldur. Afaq xanım Azərbaycan, Rusiya və Avrasiya Yazarlar Birliklərinin, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin, Beynəlxalq Yazıçılar və Publisistlər Assosiasiyasının üzvü, Rusiya Poeziya Akademiyasının müxbir üzvüdür. O, AYB-nin Moskva bölməsinin katibi, "Nicat" – Azərbaycan İrsinin Dirçəlişi cəmiyyətinin təsisçisi və həmsədridir. Bu ədəbi-ictimai fəaliyyəti Afaq Şıxlının yorulmaz, erudisiyalı bir yaradıcı xanım olduğunu təsdiq edir.

Afaq Şıxlı (Şıxlinskaya) 25 iyun 1969-cu ildə Bakı şəhərində anadan olub və burada on beş yaşında 12 sayılı orta məktəbi qızıl medalla bitirib.

Afaq xanım həm də Bakı şəhərindəki 15 saylı musiqi məktəbini fortepiano ifaçılığı üzrə əla qiymətlərlə başa vurub. Azərbaycan Tibb Universitetinin müalicə-profilaktika fakültəsində ali təhsil alıb. Bir müddət Bakıda həkim-terapevt işləyib. Moskva Ədəbiyyat İnstitutunun Ali Ədəbiyyat kurslarını əla qiymətlərlə bitirib və burada "İdrak" BGM-də Azərbaycan dili və ədəbiyyatını tədris edir.

Afaq Şıxlı iki övlad anasıdır. İş və ictimai fəaliyyəti ona bədii yaradıcılıqla məşğul olmağa mane olmur. O, rus ədəbiyyatı və türk dünyası ədəbiyyatından bədii tərcümələr edir, publisistik yazılar, şeirlər və hekayələr yazır. Afaq Şıxlının əsərləri Türkiyə türkcəsinə, rus, ingilis, fransız, yapon dillərinə tərcümə olunub. Çoxsaylı ədəbi mükafatları var. "Qəlbimin dedikləri" (2003), "Sevərsənmi?" (2005), "Məndən uzaqda" (2008), "Səni düşünürəm" (2011), "Ömrümün beşinci fəslə" (2013), "Dostlarım, bana da bahar göndərin!" (Türkiyə türkcəsində, 2013), "Bədii tərcümələr" (Saratov, 2014), "Sənə demədiklərim" (2015), "V poiskax sebya" (Moskva, 2017), "Sakura dueti" (Yaponiya, ingilis və yapon dillərində, 2017) adlı kitabları işıq üzü görüb.

Azərbaycandan kənar yaşamasına baxmayaraq, öz şeirlərində ana dilimizin şirinliyini qoruyub saxlayan Afaq Şıxlı bədii gözlənilməzlikləri ilə oxucusunu təəccübləndirə bilir. Hamı kimi yazmayan, hamı kimi ahəngdar şeir arxasınca qaçmayan müəllif hətta hər misrasından sonra oxucu üçün yeni fikir söyləyə bilər, düşüncəni yeni təzadlara, bədii qarşılaşdırmalara çəkə bilər. Hansı mövzuya müraciət edərsə, bu mövzuda deyilənlərə yekun vurur və yenilik axtarışına can atır. Bu yenilik fikri yeniliyi, ifadə yeniliyi, deyim yeniliyidir. Ana haqqında çox yazılıb, bu mövzuda yeni fikir demək çətindir, amma Afaq Şıxlı özündən əvvəlki şairlərdən fərqli bir Ana obrazı yarada bilər:

Analar
qucaqlarında özümüzü,
qəlblərində qəm yükümüzü daşıyırlar.
Analar
kişi qeyrəti çəkib
qadın ömrü yaşayırlar.
Gözlərilə qor götürüb
ömrümüzün çırağını yandırırırlar analar.
Safılıqda, paklıqda
göylərdən enmiş mələyi andırırlar analar.

Dar gündə Nüşabə, Həcər olurlar,
Xoş gündə – Nigar...

Yağış obrazı da yeni deyil, amma Afaq Şıxlının şeiri ilə fərqli bir yağış yağdırır: “Payızlaşan arzularım saraldıqca ilğim kimi, xəyalıma yağış yağır”. Payızlaşan arzular və xəyalı yağın yağışlar! Qəribə tapıntıdır. Yaş ötdükcə, ömrün qışı yaxınlaşdıqca arzular tükənir, xəyallar qapanır, sanki bu xəyalların üstünə su çilənir, Afaq xanımın dili ilə desək, yağış yağır.

Həsərət, intizar gizli şəkildə olsa da, qürbət ömrü yaşayan Afaq Şıxlının şeirlərinə sığal çəkir. Bəlkə də, buna görə şair xanım “Həyat məni dalğa kimi sahillərə çırpı-çırpı təmizləyir”, deyir. Amma bu hisslərdən qaçmaq o qədər də asan deyil, çünki insanın Vətəndən uzaqlarda həyatla “əlbəyaxa çarpışmada ümidləri qaralır”. İndi gəl sözün qaya ağırlığına döz, görün, necə dözsənsən, necə kövrəlmirsən!

Ürəyimin nə zamandır yaşadığı o yerlərə
bir gün mən də gedəcəyəm!
Gerçəyimlə yuxularım,
qismətimlə arzularım görüşəndə gedəcəyəm!
Gedəcəyəm,
ümid taxıb mavi rəngli bəxt quşunun qanadına!
Heç yorulma!
Gedəcəyəm,
yaşanmayan günlərimin inadına!

Övladları dərbədədirsə, torpaqları dağım-
dağımdırsa, arzuları param-parça olur Vətənin!
Bu misraları həyəcənsiz oxumaq olmur:

Gözü yolda,
ümidləri bircə zəfər harayına
qalan Vətən!
Ağrıların necə yaman,
yaraların necə dərin!
Hanı sənin igidlərin,
hanı sənin ərənlərin?!Ağlasıqmaz bu dərdlərin,
dəhşətlərin
öhdəsindən necə gəldin,
Anam mənim?
Doğma diyar!
Talesizim!

Bu da qəribliyin sonu: Bizləri qorxudan bu
acı həsrət qışın buzundan da soyuqdu, sərtidi,
deyir şair xanım. Qəribin həyatı özünə, məzarı

dostlara dərd olur. Fikrimi əsaslandırmaq üçün Afaq Şıxlının “Qərib məzarlar” şeirindən nümunə gətirmək istədim, ha götür-qoy elədim, gördüm, bu fikri, bu ağrını müəllifin özü qədər verə bilməyəcəyəm. Başa düşdüm ki, bu şeiri xırdalamaq çətindi, bu şeiri bu hissləri yaşayan yazıçıya bilər və onu ancaq qəriblikdə olanlar, ya da qəriblikdə olanları olanlar duya bilər. Şeirin bütövlüyünə heyran etdim və ona əl (qələm) qaldırmadım, yəni dəymədim, toxunmadım:

Yenə axşam düşüb, qərib bir axşam...
Qərib ürəklərin dolduğu vaxtdı.
Uzaqdan baxana bu – adi yaşam,
İçindən çəkənə – bir qara baxtdı.

Ulduzsuz səmanı bürüyübdü sis,
Dolmuş gözlərimə görünmür ay da.
İllərdi gümana aldanırıq biz:
“Bəlkə, bu baharda... bəlkə, bu yayda...”

Əcəl də qürbətə yol açılıb bu il,
Seyrəlib dostların səfi, sırası.
Vallah, qorxduğumuz ölümdən deyil,
Onsuz da öldürüb Vətən yarası.

Qorxuruq yad eldə tapşıraq canı,
Elə qərib kimi bükülək ağa.
Bir də görəmməyək Azərbaycanı,
Gömülək bu ögey, soyuq torpağa.

Özü həkim olsa da, Afaq Şıxlının bir şair kimi mərazi var, buna görə də “Həkim, sağaltma məni, yaşamağa qorxuram”, deyir. Nədir bu qorxu? Ömrün payızımı? Şair xanım “ruh ağrısına” dönməkdən qorxur:

Durma başımın üstdə
Sabah açılanadək.
Yenidən doğulmağa
Bir daha dözməz ürək.

Bir də alıxsam əgər,
Bir daha sönmək də var.
Ömrüm payıza doğru –
Xəzələ dönmək də var.

Soyuq qıran gözümü
Yumum günəş var ikən.
Əlimi burax, gedim
Yollarım hamar ikən.

Dərd budur! Nə qədər ki, yollar hamardır, insan son mənzilə də rahat gedir. Çünki bu ağrını çəkən insanın “işı göylədir, sürünməklə arası yoxdur”. Sürünmək ölümdən betərdir. Həyatda mübariz olan qadın, övladlarına nümunə olan ana, şeirlərində də mərddir, Vətən dərđini sınımadan çəkən, içindəki ağrıları üzə vurmayan bir şairdir. Bu böyüklüyü, bu ucalığı Afaq Şıxlı “Bəxtin qürbət adlı sürgünlərində” şeirində daha sərrast ifadə edib və mən ona özünə məxsus olan bu sözlərlə təsəlli verirəm:

Başını dik tutub elə yaşa ki,
Hər kəs səndəkini dəfinə bilsin!
Nə dostlar üzölsün çətinliyinə,
Nə də ki düşmənlər sevinə bilsin.

Ağrıyan belini əymədən yeri,
Nə qədər gəlsə də üstünə həyat,
Yorğunluq sıxsda da çiyinlərindən,
Ağrı-acıları misralara at.

Qamqalaq edərək arzularını,
Yolunda od çatsa xəbis adamlar,
Yansa da ayağın, şux tut özünü,
Elə bilsinlər ki, qanadların var.

Həsəratın əliylə qapa gözünü
Məhəbbət zamansız qismət olanda.
Şaxtaya, borana şeirlər oxu
Bir günəş nuruna həsrət olanda.

İsti yaşlarını görən olmasın
Qəmli günlərində, dar günlərində.
Desinlər, necə də xoşbəxt yaşayır
Bəxtin qürbət adlı sürgünlərində.

Həmişə ulduz ol, həmişə parla,
Arxanca sürünsün qoy acıdıllər!
Başını dik tut ki, şair ömrünün
Dəhşət olduğunu düşünməsinlər!

Qürbətdə yaşayıb-yaradan həkim yazarlarımızdan biri də Solmaz Qəribeldir. Solmaz Qəribel (Solmaz Bəhlul qızı Həsənova) 25 yanvar 1973-cü ildə Ağdərə rayonunun Qərvənd (Kərimli) kəndində anadan olub. Şuşada və Ağdərədə orta məktəbdə oxuyub. Azərbaycan Tibb Universitetinin pediatriya fakültəsində təhsil alıb. Bir müddət Bakıda həkim-pediatr vəzifəsində çalışıb. 2004-cü ildən Rusiyanın Həştərxan (Astraxan) şəhərində

1 saylı uşaq poliklinikasında nevroloq-həkim vəzifəsində işləyir. Burada Astraxan Dövlət Tibb Universitetinin həkim-nevroloq fakültəsini bitirib. Solmaz xanım deyir ki, iki dəfə vətənsiz qaldığına görə, əvvəl Ağdərədən, sonra isə doğma Azərbaycandan uzaq düşdüyü üçün özünə Qəribel təxəllüsünü götürüb. Solmaz Qəribelin şeirlərində sevgi və vətən həsrəti aparıcı mövqedədir. Bu da onun qürbətdə yaşaması və işləməsi ilə bağlıdır. Solmaz Qəribel həm qürbətdə yaşayan, həm də doğma Azərbaycanda işləyən həmpəşələri ilə əlaqə saxlayır, şeirlərini əsasən sosial şəbəkələrdə paylaşır. “Məni məndən alan dünya” adlı şeirlər kitabı çap olunub.

Həkim və şair Solmaz Qəribel şeirlərində də qərib kimi görünür. “Ömrü bir ağac kimi kökündən qopan” şair xanımı zaman yalan vədləriylə “körpə uşaq kimi ağladır”:

Daşan sellər, sular yudu, apardı,
Çırpdı qayalara yalan ömrümü.

Bu qürbət ağrısının acı tərəfi Solmaz Qəribeli daha çox yandırır:

Zamanın acısı üzdü qəlbimi,
Büküb yumaq etdi o şux qəddimi,
Yoluma keçilməz çəkdi səddini,
Qoymadı tərənə qalan ömrümü.

Solmaz xanım etibarlı, sədaqəti məhəbbət şeirlərinin mayası sayır, onun sevən qəhrəmanı öz keçmişindən və ona gözəl anlar yaşatmış hissələrindən asanlıqla üz döndərə bilmir:

Səni ürəyimdən necə atım mən?
Kəsdiyim çörəyi, duzu atımmı?
Mən sənə canımsan demişdim axı,
Ürəkdən dediyim sözü atımmı?

Narahat bir ömür yaşayan ədəbi qəhrəmanın könlü də narahatdır, bu gen dünyada özünə yer tapmır, çünki bir yola çıxıbdır, sonu bilinmir, bir həsrət çəkir, sonu görünmür:

Yuvasından perik quşa dönübdür,
Çağlamır, ağlamır daşa dönübdür,
Yanaqda quruyan yaşa dönübdür,
Yer tapmır özünə narahat könlüm.

Şair xanım Aynur Yasəmən Əliyeva yazır ki, dəyərli el qızı Solmaz xanımın bu gün bir şeirini oxudum, şeir xoşuma gəldi, bir-iki bənd yazmadan dayana bilmədim... Solmaz xanım öz şeirində Aynur xanımı söz duelinə çağırır: “Ey sevgi şairi, əlini saxla, Sevginin tərifin, düsturun söylə”. Aynur xanımın poetik silahı Solmaz xanımın nişan verdiyi hədəfi sərrast vurur və hər iki söz adamının “söz güləşdirməsi” adamı heyran edir:

Sevgi düsturundan gəl deyim bir az,
Oxu, səhvlərimi düzəlt, el qızı.
Hər nə var, xəlq edib o uca Allah,
Sevgiyə yaratdı hər birimizi.

Sevgi o deyil ki, eşqdən yanasan,
Ana sevgisindən üstün nə olar?
Gözəl, sən özün gözəl anasan,
Balanı seversən, gözlərin dolar.

Körpələr göz açar, dünyaya gələr,
Ana qucağında rahat uyuyar.
Sevgiyə öpülər balaca əllər,
Bu öpüş çevrilər, sevgi qoxuyar.

Vətən həsrətli hər iki şair xanımın bədahətən deyilməsi daha təsirlidir. Solmaz Qəribelin özünü ifadə edən ədəbi qəhrəmanı vətənpərvər bir insandır, əhdinə və sevgisinə etibarlı bir qadıdır, övladını böyük məhəbbətlə sevən bir anadır. Özüllə, daha doğrusu, əksiylə söhbəti Solmaz Qəribel dünyasının açarıdır. Öz dərdini özünə açan müəllif əslində daxili dünyasını, təlatümlərini, kimsənin görmədiyi və duymadığı yaşantılarını ortaya qoyur:

Danış mənə
mənə əksim,
Nədən belə gözlərimdə
sual dolu baxırsan sən?
Nədən belə ürəyimi
yandırırısan, yaxırısan sən?
Yoxsa mənə
deməyə heç sözün yoxdu?
Bəlkə, çoxdu,
vaxtın yoxdu?
Danış mənə,
mənə baxan mənə əksim.
Söylə mənə
gözündəki sualları,
qorxma məndən,
mən özünəm,
dərdlərini gizlədəcəm,

heç bir kəsə deməyəcəm,
danış mənə,
mənə əksim.
Söylə mənə
olanları, qalanları,
bu həyatda
üzə gülən yalanları;
Səni səndən alıb,
sonra dananları.
Söylə əksim,
Sakit baxıb
durma belə
gözlərimdə sual dolu...

Solmaz xanımı şeirə çəkən duyğular qəriblik həyatı yaşayanlara daha doğmadır. Vətəndən uzaqda poetik sözümlərin siqlətini qoruyub saxlayan, poeziyasevərləri yeni-yeni yaradıcılıq nümunələri ilə sevindirən Solmaz Qəribelin şeirlərində bəzən fikir ahəngi üstələyir, qafiyələr bilərəkdən pozulur. Ritmin arxa plana keçməsi bu şeirləri urvatdan salmır, əksinə, oxucunu şair xanımın qürbət yaşantılarına daha da yaxınlaşdırır.

Rusiyada yaşayan həkim xanımların arasında ən gənc şair Dilşad Zülfüqarovadır. Zülfüqarova Dilşad İlqar qızı 10 sentyabr 1994-cü ildə Moskvada anadan olub, şeirlərini rus dilində yazır. Musiqi məktəbini əla qiymətlərlə, orta məktəbi isə qızıl medalla başa vurub. A.İ.Yevdakimov adına Moskva Dövlət Tibb Universitetinin sonuncu kurs tələbəsidir. Bu tələbə qızın yaradıcılıq nümunələri diqqətəlayiqdir. O, Moskvada fəaliyyət göstərən Şəhriyar Ədəbi Mədəni cəmiyyətinin üzvüdür. 2015-ci ildə Rusiyanın paytaxtında keçirilən “Gənc azərbaycanlı şairlər” müsabiqəsinin qalibi olub.

Doğma diyarının vüsalına can atan Dilşad xanım, az qala, hər şeirində Vətən, Torpaq, El həsrəti çəkdiyini gizlədə bilmir: “Gecə boyu Şərq nəğməsi oxuyacaq bizə quşlar”. O, “Əllərin qucaq yerimdir, ürəyin ocaq yerim” deyib, ana sevgisinə sığınır. Onun sevgiyə münasibəti də müdrikdir:

Sevginizi dilinizə almayın,
Görməsinlər aranızda ülfəti.
Duyğuları aşkar etmək asandır,
Bir sirr kimi bəsləməksə çox çətin.

Sevgi gizli dəfinəyə bənzəyər,
Nişanıdır o, günəşin, həm ayın.
Sevənlərə körpə kimi göz dəyər,
Sevginizi dilə-dişə salmayın.

Ulduzları saya-saya Simurq kimi alovlardan keçən Dilşad xanımın şeirlərini Azərbaycan oxucularına Afaq Şıxlı təqdim edir.

2. MÜHARİBƏ İLLƏRİNİN KÖRPƏSİ:

Pərvin Abbaslının poetik ağrıları

Həkim yazarların gənc nümayəndəsi Pərvin Abbaslı (Abbasova Pərvin Elçin qızı) 26 sentyabr 1987-ci ildə Ağcabədi şəhərində anadan olub, orta məktəbi bitirdikdən sonra Odlar Yurdu Universitetinin mualicə işi fakültəsinə daxil olub. Bir müddət Ağcabədi Mərkəzi Xəstəxanasında işləyib, Respublika Narkoloji Mərkəzində həkim-narkoloq rezident kimi çalışıb və hazırda Bakı şəhər Narkoloji Dispanserində həkim narkoloq vəzifəsində işləyir. Eyni zamanda Heydər Əliyev adına Hava Limanının poliklinikasında tibb xidməti göstərir. Pərvin həmçinin alman və ingilis dillərini bilir. Özünün dediyinə görə, on bir yaşından şeir yazır, duyğularını mənsur seirlər, esselər və mənalı sözlər şəklində ifadə edir. On səkkiz yaşında "Vəfa" ədəbi məclisinin üzvü olub, ədəbi yazıları ilk dəfə "Aran" qəzetində işıq üzü görüb.

Pərvin Abbaslının "Rəngarəng həyat" adlı ilk poetik toplusu 2015-ci ildə "Nurlar" nəşriyyatında işıq üzü görüb. Kitaba Zeynəb Bəhmənli gənc yazarın ədəbi yaradıcılığına işıq salan ön söz yazıb. Zeynəb xanım özü də şeir yazır və Yazıçılar Birliyinin üzvüdür. Onun Pərvin haqqında olan təqdimatı maraqlıdır: "Ziyalı, duyğulu şair ömrünün dərinliyində fəlsəfi bir aləm vardır... Öz daxili dünyasının seyrində adi həyatla, bu fani dünya ilə bəzən səsleşən, bəzən də səsleşməyən şeirlər yazması, hər anı olduğu kimi qələmə alması onun ilk uğurlarıdır". Zeynəb xanımın təəssüratı ilə razılaşmaq mümkündür. Əlbəttə, Pərvinin bütün şeirləri sədevr deyil, bunu ondan ummağa da dəyməz, çünki gənc şairin məqsədi yaşam təəssüratını poetik şəkildə bölüşməkdir. Pərvinin peşəsi və işi dərini danışmağa adam gəzən xəstələrlə bağlıdır. Pərvin dünyanı və insanları alt qatdan, kimsənin görə bilmədiyi və görməyə can atmadığı bir aləmdən müşahidə edir. O, kövrək bir şair qadın kimi insanların dərini çəkib öz dərini eləyib. Onu duymaq, başa düşmək üçün qafiyələrinin tarazlığını, yaxud taraz olmadığını qabartmağa ehtiyac yoxdur. Sadəcə, bu şeirlərin və esselərin daxilindəki ağrıları görmək kifayətdir.

Pərvin Abbaslı öz şair obrazını özü daha yaxşı ifadə edir: "Ruhuna yad olan insan sənini daxili dünyanda ola bilməz. Real həyatında isə heç ola bilməz". Bu sevgi şeir sevgisi deyil, şeirin gətirdiyi sevgidir: "Sevgi, hisslər, xatirələr səni burulğantək dağın zirvəsinə qaldıranda düşün ki, o dağda qaya da var, sıldırım da!"

Poetik təlatüm elə-belə gəlmir, silkələyir, tərpedir, hətta qafiyələri də qırır, şeirin ritmini sındırır:

İllər ürəyimdə qalan yarıdır,
Hərdən xatirələr onu qanadır.

Yaxud:
Azadsan, bir quştək uç uzaqlara,
Qərq olum əbədi yalnızlıqlara.
Bağışla, dözmədim haqsızlıqlara,
Səni keçmişimə hədiyyə verdim.

İnsan tamamlanmaq istəyir, tam olmaq istəyir, yarıcan (yarı can) yaşamaq çətindir. Yar həm də yarmaq felindən gəlir, yarısansa, yarımayıbsan: həyatdan yarımayıbsan, sevgidən yarımayıbsan və duyğuların da bütöv ola bilmir. Bu axtardığını tapırsanmı? Sual budur! Pərvin Abbaslını bir şair kimi narahat edən duyğular, incidən yaşam təəssüratı budur:

Mənə soyuqdur, elə bil
Qışda, boranda qalmışam.
Elə bil illərlə belə
Tənha və yalnız olmuşam.

Pərvin Abbaslının əlinə qələm verən və sinəsini duyğulandıran hansı hisslərdir? İnsan da ağrıdan-acıdan bu qədər sıxılırmı? Oxucunun səndə görə bilmədiyi nədir? Bəlkə, sən şeirlərində yaxşı ifadə oluna bilmirsən? Əlbəttə, belə deyil, çünki şeirin dediyi sənini düşündüklərin və səni düşündürənlərdir. Bu, özümə verdim sualdı və cavabı çox sadədir: Pərvin Abbaslının daha çox sərbəst olduğu mənsur şeirlərə və esselərə üz tutmağa dəyər, mənim axtardığım Pərvin Abbaslı bu yazıların içərisindədir. Bu yazılarında Pərvin Abbaslı nə deyir? Deyir: "Mən müharibə illərinin körpəsiyəm... Kasıb bir ailənin hər cür əzab-əziyyətinə dözmüş, üzümə muharibənin hisinə batmış günahsız şahidiyəm". Bax indi Pərvini başa düşmək çətin deyil, çünki o, "Savaş körpəsi"dir. O, Vətən həsrətlidir! Gözlərində torpaqların əksi qalan

qıyas baxışlı biridir! Bu, hələ harasıdır? Pərvinin ağrıların bir pilləsi də onun erkən, gənc yaşlarından ata həsrəti ilə böyüməsi, daha doğrusu, atasının ondan uzaqda, xarici ölkədə yaşaması ilə bağlıdır: “Sənsiz yasadım həyatımı. Çətinliklərimi görmədin. Yanımda olmadın. Sevgiyə ən çox möhtac olduğum anlarda yox idin, mənimlə deyildin. Başqaları məni incidərkən səni hər dəfə daha çox axtardım. Başqalarını ataları əzizləyərkən mən sənə isti əllərini saçlarımda xəyalən hiss elədim, Ata! Amma sən yox idin”. Bu ağrılı və kövrək misralarla oxucusunun hissələrini öz dərdinə şərik edən Pərvin Abbaslı essenə daha təsirli şəkildə bitirir. Yana-yana “Ata, sənsiz böyüdüm” deyir.

Tərk edilmiş, atılmış yetmiş yaşlı bir kişi obrazını yaradan “Qoca” essesi də oxşar təsir effekti yaradır. Atasını sağ ola-ola, atasız böyüyən bir qız uşağı üçün atılmış atasının dərdləri təzadlı həyat lövhəsindən başqa bir şey deyil. Biri övladı ola-ola, övlad həsrəti çəkən atadır, o biri ata həsrəti çəkən və bu boşluğu öz həyatının ağrılı mərhələsi sayan qız uşağıdır! Buna görə də Pərvin Abbaslı öz kövrək hissələrini qəzəbə çulğayır: “Məgər bumudur bir ömür yaşamının sonuncu səhnəsi? Teatrları, filmləri heç zaman sevmədim əslində... çünki yaxşı insanlar kimsəsiz köçür dünyadan ən sonda. Onları biz icad etmədikmi? Həyatımıza daşmadıqmi bu qaydaların zəhrimar olası sonluğunu? Yaxşı yol, qoca! Gözlədiyini gəlmədi, neyləməli?!” Pərvin özü də özünün həyat əhəmiyyətli problemlərini həll edərkən o doğma nəfəsə həsrət qalıb. Qərribə tale “ironiya”sı!

Pərvin Abbaslı haqqında bu kiçik yazımı oxucusuna aşladığı hissələrin təsiri altında öz sözləri ilə bitirmək istəyirəm:

Ağlayan var, dostum, sil gözlərini,
Yaşım yaşa doldu, heç böyümədim.
Kimisi unudu öz sözlərini,
Mən isə biganə ola bilmədim.

Əslində böyüyürük içimizdəki heç zaman böyüməyən körpə arzularımızla!

3. SÖZ AĞRISININ DƏRMANI:

Şəkinin yazıçı həkim qadınları nədən yazır?

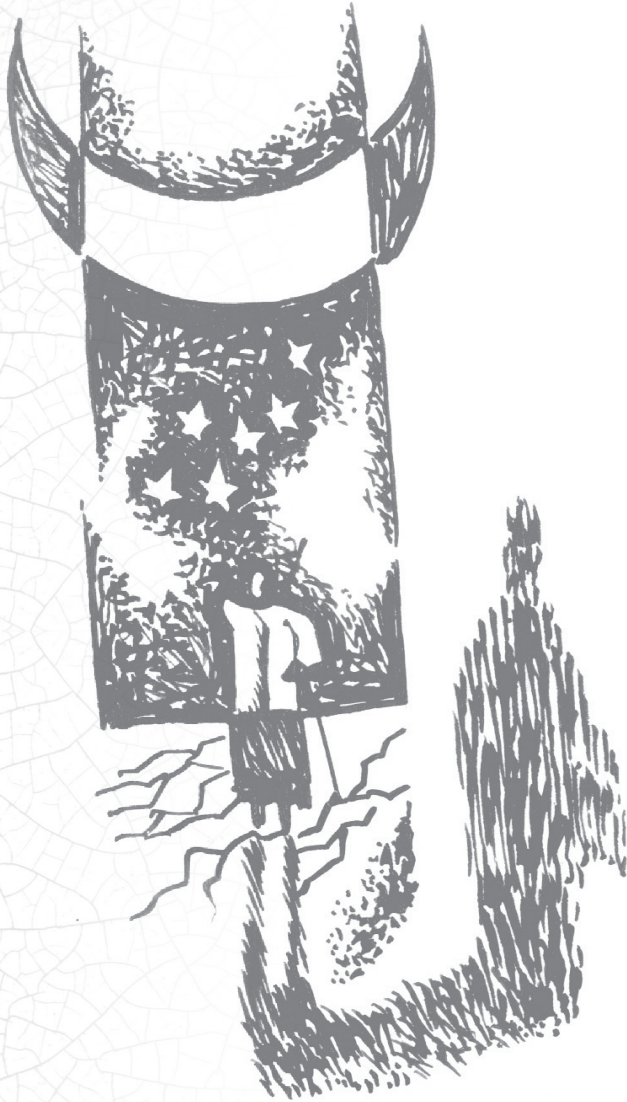
Ədəbi fəaliyyətindən söhbət açmaq istədiyim yazıçı həkim qadınların hər ikisi Şəki Tibb Kollecinə işləyir. Xatirə Kərimova (Kərimova Xatirə Nəsrullah qızı) Azərbaycan Tibb Universitetinin pediatriya fakültəsini bitirib, internatura müddətini uğurla başa vurub. Şəki Tibb Kollecinə həkim-müəllim kimi işə başlayıb və bu günə qədər orada işləyir. Xatirə xanım bir neçə il Şəkidə Uşaq Poliklinikasında kiçik tibb işçisi kimi də çalışıb. Ailə həyatı qurub, bir övladı var. Pərvanə Məmmədova (Məmmədova Pərvanə Şirəli qızı) Şəki Tibb Kollecinə müalicə işi ixtisası üzrə orta ixtisas təhsili alıb. Sonra Sumqayıt Dövlət Universitetinin kompüter texnikası və texnologiyaları fakültəsində kompüter mühəndisi ixtisası üzrə fərqlənmə diplomu ilə subbakalavr dərəcəsi alıb. Xatirə xanımdan fərqli olaraq, Pərvanə Məmmədova orta məktəbdə oxuyarkən Şəki şəhər 3 saylı uşaq musiqi məktəbində musiqi təhsilinə də yiyələnib. Şəki Tibb Kollecinə kadr işləri üzrə mütəxəssis vəzifəsində çalışır. Pərvanə xanım ailəlidir, iki oğlu var, həyat yoldaşı Qarabağ əlilidir.

Bu iki qadın yazıçını birləşdirən nədir? Həmyerli olmaları? Həkim olmaları? Onların arasında on yaş fərq olsa da, hər ikisi gənclik ehtirası ilə yazır. Xatirə Kərimova 1968-ci il dekabrın 6-da Şəki şəhərində anadan olub. Pərvanə Məmmədova isə 1978-ci ildə Şəki şəhərində anadan olub. Bəlkə, onları yaradıcılığa eyni mühit, eyni ab-hava ruhlandırır? Buna hər iki yazıçının yaradıcılıq nümunələrini nəzərdən keçirdikdə qərar vermək mümkündür.

Xatirə Rəhimovanın “Bir dəniz əfsanəsi” hekayəsi alleqorik üslubda qələmə alınıb. Hekayə belə başlayır: “Küləklə dəniz dost idilər. Daima bir yerdə olar, heç ayrılmazdılar. Ən çox sevdikləri oyun da sahilə hansının birinci çatacağı idi. Dənizin dalğaları irəlidi olmağa çalışsa da, külək onu qabaqlayar, pərişan ləpələr yenə süzülüb sulara qarışardı”. Lakin günlərin bir günü dəniz insanla söhbət edir, onun dərdini dinləyir. İnsan bu dərdi küləyə söyləməməyi xahiş edir. Dəniz vədinə əməl edir. Bundan sonra küləyin üzü dönür: “Dəniz də küləyi görcək təlatümə gəlir, coşub-daşır, lakin onun tələbini yerinə yetirmirdi. O zamandan külək dənizə çıxan insanlara kin bəsləyir, onların dənizi dərdli edib qocaltdığını

düşünürdü. Odur ki, gəmiləri, qayıqları aşırmaq, sulara qərq etmək istəyirdi”.

“Taxta qaşığın hekayəsi” də eyni dillə nəql olunur. Bu alleqorik hekayənin də tərbiyəvi əhəmiyyəti böyükdür. Hekayənin başlanğıcı artıq söhbətin nədən getdiyini bəlli edir: “Bacarıqlı əllər taxta parçalarına quruluş verib yonaraq sığal çəkdi, hamarladı, qaşığı düzəltdi – taxta qaşığı. Naxışlarla da bəzədi onu. Sonra satışa çıxardı. Piştaxtanın üstünə qoyulan ağappaq, yaraşığı taxta qaşığa ötüb keçənlər laqeyd qala bilmədilər. “Necə də qəşəngdir” deyə oxşadılar və tərəddüd etmədən aldılar. Çünki qiyməti də dəmir, gümüş qaşıqlardan çox-çox sərfəli idi”. Taxta qaşığın taleyi ibrətamizdir. Dəmir qaşığı qazanda səs-küy qopardığı, haray saldığı halda, taxta qaşığı öz işini səssiz görür. Hətta çatlayır və sonda onu ocağa atıb yandırirlər.

Yananda belə səsini çıxarmayan və onu işlədən əllərə sədaqətini nümayiş etdirən taxta qaşığın taleyi xeyirxah olub, gördüyü işə görə qürrələnməyən insanların taleyinə bənzəyir.

Pərvanə Məmmədovanın topluda “Vətənin başlandığı yerdə” və “Amal” hekayələri yer alıb. “Vətənin başlandığı yerdə” hekayəsinin qəhrəmanı Elman sərhədçi olmaq qərarına gəlir. Yaralı əsgərə tez-tez baş çəkməyə gələn Elman həkim məntəqəsində tibb bacısı ilə tanış olur: “Bir müddət sonra yaralı əsgər tam yaxşılaşıb çıxsada, artıq Elmanın ürəyi sanki həkim məntəqəsində qalmışdı. Asudə vaxtlarında tez-tez bura gələ bilməsi üçün hər dəfə bir bəhanə axtarıb tapırdı. Və bir gün gülümsünərək öz-özünə etiraf etdi: “Deyəsən, mənim sevgim də buradan başlandı – Vətənimin başlandığı yerdən”. Evlənmək şərti şəhərə köçmək olan tibb bacısı Şəhla, Elmanın sərhədçi peşəsini seçməkdə qərarlı olduğunu görüb, sevgisi xətrinə öz istəyindən keçir. Günlərin bir günü Elman özü də yaralanıb huşsuz vəziyyətdə həkim məntəqəsinə düşür. Gözlərini açanda başı üstə sevdiyi tibb bacısı Şəhlanı görür. Onun “Bəs sən daimi iş yerinə getməmişdin?” sualına Şəhla belə cavab verir: “Mən artıq daimi iş və yaşayış yerindəyəm - qəhrəmanların, cəsur sərhədçilərin yaşadığı yerdə, Vətənin başlandığı yerdə. Öz seçimimdə də qərarlıyam”.

Hekayədə tibb bacısı obrazının məhəbbətlə təsvir olunması müəllifin özünün bu peşənin sahibi olmasından irəli gəlir. Yazıçı ədəbiyyatımızı zənginləşdirən daha bir həkim obrazı yaradır. Onu da deyim ki, bu hekayə vətənpərvərlik ruhuna görə mükafata layiq görülüb.

“Amal” əsəri sənədli hekayə təsiri bağışlayır. Burada da vətənpərvər bir insanın – Bakı Dövlət Universitetinin məzunu İbrahim obrazı yaradılıb. Bir qədər publisistik üslubda olan “Amal” da Azərbaycan tarixinin şanlı səhifələrindən birinə işıq salan müəllif bunu həmyerlilərinin – şəkillərin simasında daha obrazlı şəkildə təsvir edir.

Göründüyü kimi, Xatirə Kərimovanın bədii üslubu Pərvanə Məmmədovanın yaradıcılıq kredoşundan kəskin şəkildə fərqlənir. Həkim yazıçılardan biri tərbiyəvi mövzuya üstünlük verir və öz fikirlərini oxucusuna alleqorik şəkildə çatdırır. Digəri isə vətənpərvərlik mövzusunda üstünlük verir, obrazların daxili dünyasını açmağa çalışır. Demək, bu iki nasiri birləşdirən onların qəlmə biganə qalmamalarıdır...